

Ulaştırma Sektöründe
İlk Kadın Dergisi

KADIN KOMPARTİMANI

**Yok Edilen
Ayrımcılık
Değil
Haklarımız !
Seçeneğimiz
Var !**

mart 2008

içindekiler

BTS

Kadınlar İçin Eşitlik Talep Eden Mücadele	
Hepimizi İçine Almadığında Yarım Kalacaktır.	1
8 Mart Sadece Kadınların Cephesinde	
Verilen Bir Mücadelenin Günü müdür ?	2
Novamed Grevi ve Kadın Dayanışması	
Geçen Yıla Damgasını Vurdu!	4
Kadın Çalışanların Sorunu Sendikaların Sorunudur!	6
Kadınlar 8 Mart'ta Haklarımızın Gaspına Karşı Mücadeleye	7
SSGSS Yasasına Esastan İtirazımız Var!	9
Yazısız Tarih	10
Kapitalizm ve Kadın	11
Toplum ve Kadın	13
TCDD'de Kadın Olmak !	14
Savaş ve Kadın	15
8 Mart 2008!de TCDD ve Kadın	16
Hayatın Dışına Sürülen Kadın	17
Kadına Yönelik Şiddet	19

BTS Kadın Dergisi

BTS Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası adına sahibi: Yunus AKIL • **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** İskender ERSÖZ • **Adres:** Mithatpaşa Caddesi Ahenk Apt. No.62/20 Kızılay / Ankara • **Tel:** 0.312 424 04 70 424 04 71 • **Fax:** 0.312 424 04 72 • **e-mail:** info@bts.org.tr • **web:** www.bts.org.tr
Tasarım ve Baskı: Mattek Matbaacılık Basım Yayın Tanıtım Tic. San. Ltd. Şti GMK Bulvarı 83 / 32 Maltepe / Ankara Tel: 0.312 229 15 02 pbx • **e-mail:** mattekmatbaa@yahoo.com

Kadınlar için eşitlik talep eden mücadele hepimizi içine almadığında yarım kalacaktır.

8 Mart... Türkiye’de ve dünyanın pek çok ülkesinde, kadınların hak ve eşitlik isteklerini dile getirdikleri, kadın olmalarından dolayı yaşadıkları sorunlara dikkat çektikleri, bir araya geldikleri gün.

Dünyada 1800’lü yıllarla bilimde yaşanan gelişmelerin ardından sanayi devrimiyle gelen toplumsal değişimle her tarafta fabrika ve atölyeler kurulmuş, bu dönemde yeni yeni şehirler doğmuş, olanlar hızla büyümüş, bu arada köylerden kasabalardan insanlar kentlere göç etmişti. İşte bu süreçte o yeni kurulan kentlerde, sanayi alanlarında büyük işçi kitleleri oluşmuştu.

Sanayinin geliştiği ülkelerde çalışma koşulları ve haklar yönüyle tüm emekçiler büyük sorunlar yaşamakta ve irili ufaklı mücadele eylemleri patlak vermekteydi. 1800’lü yıllardan beri daha iyi çalışma koşulları ve daha iyi yaşam için verilen mücadelede artık daha etkili eylemlere geçilmişti. 1908 yılına gelindiğinde 8 Mart’ta konfeksiyon işçisi kadınların greve başlamasının ardından, patronlar bu greve azgınca saldırmış ve çalışanları fabrika binasını kilitlemiştir. Bu arada nedeni bilinmeyen bir yangının çıkması nedeniyle fabrikadan çıkamayan kadınlar yaşamlarını yitirmişti. Daha sonrasında tekstil, tütün ve diğer pek çok alanda grevler sürmüş, 1909 yılında yine onbinlerce tekstil işçisi kadın işçinin yaptığı grevlerde binlercesinin tutuklanmasının ardından sonunda çalışanlar pek çok haklara kavuşmuştu. İşte 8 Mart’ı bugüne taşıyan günler o günlerdi.

Kadınların çalışma yaşamında olduğu gibi diğer alanlarda da hak taleplerinin yoğun olduğu bu dönemde 1910 yılında II. Enternasyonale bağlı (Uluslar arası Sosyalist kadınlar Konferansı) kadınlar toplantısında Alman Sosyalist Clara Zetkin’in Amerika’daki kadın tekstil işçilerine destek vermek amacıyla her yıl eş zamanlı olarak Dünya Emekçi kadınlar Günü olarak kutlanması önerisi oybirliği ile kabul edildi.

Emekçi kadınların mücadelesinin tüm güçlülere rağmen devam ettiği ve iki dünya savaşı yılları ise kadınların mücadelenin içerisine serbest ve yasal kürtaj hakkıyla işçi kadınların hamileliklerinde ve anne olduklarında korunma altına alınmaları konularını da

içine dahil ettiği bir süreçti.

Türkiye’de ise ilk kez sosyalist kadınlar tarafından “emekçi kadınlar günü” olarak kutlanmaya başlayan 8 Mart, 1970 li yıllarda yaygın olarak kutlanırken, 1980 sonrası izinli yürüyüş ve şenliklerle kutlayamasalar da mütevazı kutlamalarla geçen 4 yılın ardından özellikle 90’lı yıllarla birlikte kadın kuruluşlarının sayı ve çeşitliliğinin artmasıyla daha geniş katılımlı kutlanmaya başlandı.

Kadının yaşadığı sorunlar sırf kadın olmasından kaynaklı yaşadığı sorunlar değildir. Onun üretim sürecindeki rolü, sınıfsal konumu ve kapitalist üretim ilişkileri içerisinde ilişkinin neresinde olduğu cevaplanmalıdır. Meydanları dolduran bu gün içinde kendini var etmeye çalışan kadınlar emekçi kadınlardır. Emeğini satarak kazananlardır. Ve diğer emekçi insanlarla birlikte anılmalarını ifade etmektedir. Diğer yandan bu kapsayıcılığın yanında taraf yapmaktadır. Kadınların giderek yoksullaştığı, ucuz işgücü olarak görüldüğü, göçlerle, savaşlarla, yıkımlarla, tecavüzle hayatlarının mahvolduğu bir dünyada tüm bu yaşananların kapitalizmden ve emperyalizmden bağımsız görmek yanlış olacaktır. Keza, kadın çalışanın emeğini sömürenin, töre cinayetleri, dayak yemeler karşısında devletin atacağı adımlarda belirleyici olması gereken bir bakanın veya Irak işgal edilirken geriye tecavüz ve işgali bırakan bir ülkenin dışişleri bakanının kadın olmasını nereye koyarız.

Bugün gündemde olan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası ile tüm emekçiler yoğun bir saldırı altına girerken, kadınların, kadın emekçilerin, kurumlarımızda çalışan kadınların ve üyelerimizin daha zor günlerle karşılaşacaklarını görmekteyiz. Neo liberal rüzgar tüm hızıyla esmekteyken kadını ve erkeğiyle birlikte duruş göstermeliyiz..

İnsanı sömüren, onu kendisine yabancılaştıran, edilgenleştiren bu düzen karşısında, kadınlar için eşitlik talep eden mücadele hepimizi içine almadığında yarım kalacaktır.

İskender ERSÖZ

BTS Genel Kadın Sekreteri

8 Mart Sadece Kadın Cephesinde Verilen Bir Mücadelenin Günü müdür?

Sarah Grimke 1837 yılında “*Erkek kardeşlerimizden tek istediğim, ayaklarını boğazlarımızdan çekmeleridir*” demişti. Bundan yirmi yıl sonra New York’ta çoğu kadın yüzlerce çalışan insanca çalışma koşulları için verdikleri mücadelede öldürüldüler. 1857 yılının 8 Mart’ı bu nedenle Dünya Kadınlar Günü’ne esin kaynağı oldu. İki yüzyıl önce başlayan kadınların uzun ve zorlu mücadelesi bugün de devam etmektedir. Kadınların bugün karşı çıktığı özel alan- kamusal alan ayrımı, kadına karşı şiddet, savaşlar, yoksulluk, işsizlik v.b. gibi sorunların tümü kadın cinsiyetinin merkezde yer aldığı problem alanlarıdır. Böyle olduğu için erkek cinsiyetini temel alan ataerkil toplumsal, ekonomik ve kültürel yapılanmada radikal dönüşümleri gerekli kılmaktadırlar.

İnsanların cinsiyetleri bakımından farklılıkları teorik düzeyde değişik açıklamalarla tartışılmaktadır. Bir görüşe göre cinsiyet farklılıkları biyolojiktir ve bu nedenle kadınlık ve erkeklik rolleri doğuştan getirilen cinsiyetle ilişkilidir. Böyle bakıldığında her cinsin kendine özgü toplumsal işlevleri ve statüleri vardır. Kadınlar annedir ve çocuk doğurur, ev işleri ile uğraşır, çocuk büyütürler. Kısaca kadınlar biyolojik yeniden üretimi sağlarlar. Bu biyolojik yaklaşımı eleştiren ve cinsiyet kimliklerinin esas olarak toplumsal koşullar içinde oluştuğunu ileri süren toplumsal cinsiyet (Gender) yaklaşımına göre kadınlık ve erkeklik rolleri sonradan toplum içinde edinilmektedir. Cinsiyet farklılıkları esas olarak ekonomi, eğitim, kültür alanlarında çocuklara verilmekte ve buna bağlı olarak kuşaklar boyu yeniden üretilmektedir. Örneğin kız çocuklara bebek, ev eşyaları alınırken erkek çocuklara silah, araba gibi olanların tercih edilmesi, çocukların oyunlarından davranış kalıplarına kadar cinsiyet ayrımına dayanan bir yaklaşımın sergilenmesi gibi. Kısaca daha çocukluk yıllarından itibaren bireyler ‘insan’ olarak değil, ‘kadın’ ve ‘erkek’ olarak yetiştirilmeye başlanmaktadır. Bu nedenle kadınların mücadelesi verili olan her şeyin

baştan gözden geçirilmesini, örtük olan ayrımcılık yapılarının açığa çıkarılmasını gerekli kılmaktadır.

Türkiye’de kadınlar otuzlu yıllardan sonra genç Cumhuriyet’in vatansever, cinsiyetsiz vatandaşları olarak toplumda yer almaya başlamışlardır. Yetmişli yıllarla beraber ülkedeki genel atmosfere bağlı olarak sosyalist hareket içinde varlık göstermişlerdir. Ancak seksenli yıllarla beraber esas olarak kadın sorunlarını gündemine alan bir kadın hareketinin oluşmaya başladığı ileri sürülebilir. Bu durum sol hareketlerin bastırılması ile beraber sendikal hareketin krizinden, çalışan erkek öznenin sorunlarını merkeze alması ve işçi kadınların erkek egemen sendikal hareketten dışlanması ile ilişkili eleştirel yaklaşımdan kaynaklanmaktadır. Kadınların sendikal hareket içindeki ikincil durumu bugün de değişmemiştir. Nitekim 2007 yılı verilerine göre DİSK’e bağlı sendikalara üye işçi kadın sayısı 33 bin 540 ve son genel kurulda oy kullanan delege sayısı 376 iken sadece 13 kadın delege bulunmaktadır. Başka bir ifade ile kadınlar eşitliğe, dayanışmaya ve katılıma en açık alanlar olması gereken sendikalarda dışlanmaya devam etmektedirler. Türkiye’de seksenlerin ikinci yarısından itibaren kadınlar değişik kampanya ve gösterilerle toplumun dikkatini kadınların sorunları üzerine çekmeye çalıştılar. Dayağa ve cinsel tacize karşı gösteriler ve Mor İğne v.b. kampanyalar bunun somut örnekleri olarak anılabilir. Doksanlı yıllarla beraber kadın sorunları sadece kadınların meselesi olmakla sınırlı kalmayarak değişik kurum ve kuruluşların da içine girmeye başlamıştır. Meslek kuruluşları, sendikalar, siyasi partiler kendi kadın birimlerini oluşturmak için harekete geçmişlerdir. İki binli yıllar kadın sorunları bakımından daha çok Avrupa Birliği’ne üyelik hevesi ile yapılan iyileştirmelere tanıklık etmektedir. Bu durum Türkiye’de kadın hareketinin içeriden, tabandan yol açtığı değişimlerden ziyade dışarıdan kaynaklanan bir değişime işaret etmektedir.

Ataerkil kapitalist yapılanmaya sahip bir toplumda egemen toplumsal özne erkeklik, babalık, yönetici rollerini taşıyan erkek kimliğine göre belirlenmektedir. Kadınlar ise bu öznenen farklılaşan nesnelere olarak konumlandırılmaktadırlar. Böylece siyasi karar alma mekanizmalarından, üretim sürecinden, toplumsal yaşamdan dışlanmaktadır. Bu dışlama uygulanan ekonomik ve toplumsal politikalara bağlı olarak farklılaşabilmektedir. Nitekim günümüzün egemen neoliberal ekonomik ve muhafazakar toplumsal politikaları bu dışlamanın yoğunlaştığı tarihsel dönemler olarak bilinmektedir. Neoliberal ekonomik söylem esas olarak sosyal devletin eleştirisi üzerine temellenmektedir. Neoliberal söyleme göre devlet kamusal yatırım ve üretim alanından çekilmeli ve küçülmelidir. Kamu hizmetleri pahalı ve kalitesi düşük, rekabete kapalı hizmetlerdir. Bu nedenle kamu hizmetleri alanı özelleştirilmeli ve rekabete açılmalıdır. Sosyal devlet bilindiği gibi İkinci Dünya Savaşı sonrası özellikle Avrupa ulus devletleri arasında yurttaşlarına sağladıkları kamusal refah seviyesi ile tanınan kapitalist bir örgütlenme biçimidir. Sosyal refah devletleri vahşi kapitalizmin eleştirisi ve Sovyet sisteminin etkisi ile terbiye edilmiş, çalışan kesimlerin sosyal haklarının garanti altına alındığı bir ekonomik ve toplumsal yapılanmayı tanımlamaktadır. Sosyal devletlerin belirleyici özelliklerinden birisi de cinsiyet ayrımcılığına dayanmalarıdır. Başka bir ifade ile sosyal hizmet programları esas olarak egemen erkek öznenen sapan kadınları, çocukları, sakatları, işsizleri hedef alan programlardır. Fakat buna karşın sosyal devlet cinsiyetler arası dayanışmaya ve eşitlik söylemine açık bir sistem olarak görülmelidir. Nitekim sosyal devlet yapılanmalarında sosyal hizmetlerin hem sunucuları hem de alıcıları kadınlardır. Bu nedenle sosyal devletin çözümlenmesinden, sosyal programların kaldırılmasından birinci derecede etkilenen kadınlardır. Çünkü bir yandan işsiz, diğer taraftan hizmetten yoksun kalmaktadırlar. Neoliberal ekonomik politikaların toplumsal düzeyde tamamlanması muhafazakar yapılanmalarla

desteklenmektedir. Milliyetçi ve muhafazakar dönüşüm kadının çalışma toplumsal yaşamın her alanından dışlanması ve eve kapanması üzerine inşa edilmektedir. Böylece kadınlar öncelikle eğitim alanından çekilmektedir. Bu nedenle ülkemizde kız çocuklarındaki okullaşma ve kadınlar arasındaki okur-yazarlık sorunu bireysel değil, politik bir sorun olarak görülmelidir. Kadınların neoliberal dönemde yaşadıkları bir diğer dışlanma ekonomik alandan ve çalışma yaşamından çıkarılmadır. Bu dışlama ile kadınlar bir taraftan yoksulluğa mahkûm edilmekte, diğer taraftan ucuz emek olarak işgücü piyasasına sokulmaktadır. Böylece düşük ücretli, sosyal güvencesi olmayan işlerde ve kötü çalışma koşullarında çalışmaya zorlanmaktadır. Kısaca kadınlar neoliberal-muhafazakar politikaların esas kaybedenlerini oluşturmaktadırlar. Bu nedenle günümüz kadın hareketinin liberal talepler ile sınırlı kalmaması gerekmektedir.

Kadın hareketi toplumsal cinsiyet eşitsizliğini gidermek için esas olarak neoliberal dönemin stratejisi olan kadınların güçlendirilmesi, projelendirilmesi yaklaşımına eleştirel yaklaşmalıdır. Çünkü bu yaklaşım neoliberal toplumsallaşmaya meşruiyet sağlamak için sorunları bireyselleştirip politik niteliklerini gizlemektedirler. Kadınlar erkek egemen toplumsal yapılanmaya, muhafazakar ve neoliberal ekonomik politikalara dokunmayan hiçbir değişimin kadınlar açısından kayda değer bir kazanım getirmeyeceğini görmelidirler. Kadın mücadelesi eleştirel özünü kaybetmeden diğer dışlanmışlarla dayanışarak geliştirilmelidir. 8 Mart ancak o zaman esinlediği mücadele gününe yakışır bir gün olarak anlam kazanacaktır.

Novamed grevi ve kadın dayanışması geçen yıla damgasını vurdu

Geçen yıl gündeme damgasını vuran en önemli kadın eylemlerinden biri Novamed Grevi ve grevin 1. Yılında Novamed Greviyle Dayanışma Kadın Platformu tarafından gerçekleştirilen dayanışma kampanyası oldu. Kampanya çerçevesinde farklı alanlarda siyaset yapan pek çok kadın “kadın bedenine ve emeğine yönelik” saldırıları protesto etmek için bir araya geldi. Novamedli kadınların direnişleri temelinde, neo-liberalizmin ve patriyarkanın kadın emeği üzerindeki baskı ve denetimini açığa çıkaran eylemler yapıldı... Ulusal ve uluslar arası planda yürütülen sendikal dayanışma, kadın dayanışması sendikaların ve Novamed’li grevci kadınların direnişi ile birleşti ve Novamed patronu ile Petrol-İş Sendikası arasında 18 Aralık 2007 tarihinde toplu sözleşme imzalandı. Böylece Antalya serbest bölgeye ilk kez, bir sendika girdi. Ücretlerde ve sosyal haklarda bazı kazanımlar oldu.

Şu anda içeride çalışan kadınların koşulları greve çıktıkları tarihe göre çok daha iyi.

Ama tüm bunların ötesinde grevin en büyük kazanımı ise direnme ve kadın dayanışması alanında oldu. Bir silah olarak grevin emeğiyle geçinenlerin hayatından çıktığı bir dönemde, Antalya’da 81 kadın 448 gün boyunca yağmura, çamura, sele, kızgın güneşe, işverenin bazen de uzaklarındaki ve yakınlarındaki erkeklerin yıldırma taktiklerine kulak asmadan, bir adım dahi geri çekilmeden, kendi hayatlarına sahip çıktılar, direndiler, kendileriyle aynı ezilme deneyimini paylaşan kadınlarla dayanıştılar ve kazandılar.

Latin Amerika’da ilk olarak 1960’lar da Meksika Amerika sınırında serbest bölgede kurulan maquila(ikiz fabrika) adı verilen kadınların parça birleştirerek üretim yaptığı fabrikalarda da durum pek farklı değil. 1990’lı yılların ikinci yarısında yapılan araştırmalar buralarda çalışabilmek için kadınların gebelik testine, cinsel hayatlarının açığa çıkarılmasına, aybaşı dönemlerinin sorgulanmasına ses çıkarmadıklarını gösteriyor. İş bulma konusunda pek seçenekleri yok çünkü. Ya düşük ücretle asgari

sosyal güvenlikle çalışacaklar ya da evde oturup aç kalacaklar. Latin Amerika örneğinde maquila’larda çalışanlar genellikle çok çocuklu eşlerinden ayrılış kadınlar ya da çok genç kadınlar.

Serbest bölgelere giren çokuluslu şirketler buralardaki düşük ücretler ve düşük sendikal örgütlenme düzeyi sayesinde karlarını en yüksek dereceye çıkarıp, dünya pazarlarında rekabet gücünü artırıyolar.

Aynı koşullar Novamed’de çalışan kadın işçiler için de geçerliydi. Onlar Antalya Serbest Bölgede kan seti ve diyaliz ürünleri üreten Alman çokuluslu devi Fresenius Medical Care’ye ait işyerinde, kadın ve işçi olarak ciddi hak ihlalleri yaşıyorlardı. Kadınlar ayakta çalışıyordu, hamilelik sıraya konmuştu, onlar da saniyelerle tualete gidebiliyorlardı, zehirli solüsyonlar soluyorlar, birbirleriyle konuşamıyorlar, sistemli psikolojik tacize maruz kalıyor ve çok düşük ücret alıyorlardı...

Ağır çalışma koşullarını tek tek değil kolektif bir biçimde örgütlenerek aşabileceklerini düşündüler Petrol-İş Sendikasına üye oldular... İşveren sendikayı yetki almasına rağmen kabul etmedi... Sonunda 26

Eylül 2006 tarihinde greve çıktılar. Sendika, grev, kadın işçi hakları konusunda hiçbir şey bilmiyordu çoğu...

Kadınlar için örgütlü çalışmak şart

Grev süresince tüm bunları öğrendiler, kadın işçi olarak sömürülmenin ne anlama geldiğini de kavradılar, sözleşme imzalandıktan sonra kendileriyle yapılan bir söyleşide grevci işçilerden Nurcihan Kilek'de şöyle konuşuyordu:

“Ocak'ta iş başı yapmanın heyecanı içindeyiz. İnsanca yaşam koşullarının oluşması için uğraşacağız, sesimizi duyurduk. Kadınlar için örgütlü çalışmak şart. Kadın, mühendis de olsa, doktor da olsa, işçi de olsa, evine gidip ev kadınlığı yapıyor. Çocuklarına bakıyor. Bu nedenle diğer kadınlarla dayanışma içinde olmalı, hakları için örgütlü mücadele etmeli. Kadın kurumları, kadın örgütlerinin rolü büyümüş. Kadınlar bu anlamda da birbirlerine destek olmalı, diğer kadınlar için faaliyetler yürütmeli.”

Grev bir okuldur. Novamed'li kadınlar kadın işçilerin bu okulun en çalışkan öğrencileri olduğunu gösterdiler, herkese...

2 Ocak 2008'de Novamed direnişçileri işbaşı yaptılar. Ama Türkiye'de Novamed Grevi daha çok konuşulacak.

Çünkü bu grev ilklere konu oldu birçok açıdan. Novamed grevi, grevde olanların azınlıkta olmasına rağmen kazanılan ilk grev. Grevle Antalya Serbest Bölgesine ilk kez bir sendika girdi ve bunu kadınlar başardı.

Uluslar arası sendikal ilişkilerin başlangıçtan itibaren çok doğru biçimde kurulduğu bu ilişkiler üzerinden dayanışma ağlarının örüldüğü bir grev oldu... Novamed Grevinde bir diğer önemli ilk de feministlerin ve kadın hareketinin sendikal hareketle, sendikanın da onlarla kurduğu yapıcı işbirliğiydi. Grevin birinci yıldönümünde Novamed Greviyle Dayanışma Kadın Platformunun İstanbul başta olmak üzere İzmir, Ankara, Adana, Eskişehir, İzmit'de örgütlediği kampanyanın grevin görünürlüğünün ve etkisinin artmasında önemli bir rolü oldu. Platformun içinde feministler, kadın örgütleri, sendikaların siyasi partilerin kadın yapıları, vardı... Kadınlar, yürüyüş yaptılar, imza topladılar, stand açtılar, dayanışma kartları sattılar... Herkes harıl harıl çalıştı... Caddelerde sokaklarda Antalya'da serbest bölgede 81 kadın işçinin grevde olduğunu herkes duydu...

Bu, cinsiyet ezilmesi üzerinden politika yapan feministler ve kadın örgütleriyle aynı ezilmeyi fabrika şartlarında yaşayan kadın işçilerin son dönemlerdeki ilk

karşılaşmasıydı. Ama aynı zamanda küresel kapitalizme karşı sağlam bir küresel kadın dayanışması ve başkaldırısıydı.

Novamed deneyimi Türkiye işçi sendikaları açısından da özgün önemli bir deneyimdir. Sendikaların artık kendi işyerleri ve kendi sektörleri dışına çıkmaları zorunludur. Küresel kapitalizme karşı küresel sendikacılığın olanaklarını küçümsemek lazımdır. Çok uluslu şirketlerin çevresinde oluşan üretim zincirleri, onların karlarına kar katarken işçi sınıfı hareketi açısından da bu zincirin her halkasında çalışan işçilerle birlikte mücadele etme şansını doğuruyor. Sendikaların kadın işçi örgütlenmesinin dinamiklerini iyi anlamaları lazım. Kadın işçiler işçi olmadan önce kadındır ve kadınları bünyelerine katmak için onlara ilişkin talepleri göz önünde bulundurmalı ve kadın yapıları oluşturmalı, kadın örgütçüler yetiştirmelidir. Sendikalar farklı ezilme biçimlerine karşı mücadele veren toplumsal hareketlerle işbirliğine gittiğinde etki alanları genişler. Novamed Grevi kadın hareketi bağlamında bu işbirliğine iyi bir örnek teşkil etti. Novamed grevi salt işçi- işveren çelişkisi üzerinden bir deneyim biriktirmedi. Emekçi kadınların kadın oldukları için uğradığı cinsiyet temelli ezilme biçimleri üzerinden de bir deneyim birikimine yol açtı...

Grev bitti ama mücadele devam ediyor... Önümüzdeki dönemde karşımıza çıkacak olan güçlüklerin farkındayız... Grevin tam başarısı için başta Petrol-İş Sendikası olmak üzere kadın örgütlerinin, sol siyasi yapıların ve sendikaların gözünün Novamed'de olması gerekiyor.

Necla Akgökçe
Petrol- İş Kadın Dergisi

KADIN ÇALIŞANLARIN SORUNU SENDİKALARIN SORUNUDUR.

Biz kadınlar anaerkil aile düzeninin geçerli olduğu ilkel komünal toplumdan günümüze kadar yaşamın her alanında, toplumda, çalışma hayatında, ailede, siyasal alanda erkeklerle eşit olanakları paylaşmıyor, yaşamın tüm alanlarında geçmişten gelen eşitliksizlerle birlikte daha ağır sorunlarla kendini hep yenileyen derinleştiren bir eşitliksizlikle karşı karşıyayız.

Kadınlar ve erkekler arasındaki erkeği üstün kılan eşitliksizlerin nedeni biyolojik değil toplumsaldır. Sınıfsal, sosyal, ulusal vb egemenlik ilişkileri de kadını erkek arasındaki ilişkiden beslenir. Kapitalist sömürü düzeni aile içi, okul, toplum çalışma hayatı ve devlet mekanizmalarında, kültürde, ideolojide, medyada aklımıza gelebilecek her alanda kendini yeniden üretir. Bunun içindir ki bu eşitliksizliğin ortadan kaldırılması için özel bir duyarlılık ve çaba harcanması gerekmektedir.

BTS toplumsal cinsiyetçilik sorununa evrensel düzeyde sendikaların cinsiyet eşitliğine yönelik belirledikleri politikalar çerçevesinde bakar. BTS' nin temel ilkeleri içinde her türlü eşitsizlik ve ayrımcılığa karşı mücadele vardır. Cinsiyet eşitliksizliğine ve kadına yönelik ayrımcılığa karşı olmak için kadınların sendika üyesi olması ve sendikaların karar ve yönetim organlarında yer almaları gerekir. Konfederasyonumuz ve Sendikamızda oluşturulan Kadın Sekreterliği bunun en önemli adımıdır. Eşitsizlikleri ortadan kaldırmak, bütün farklılıklarımıza rağmen bir arada yaşayabilmek, sorunlarımızı çözmek için ortak kararlar almak, yaşamın her alanında mücadeleyi birlikte yürütmekle mümkündür.

Cinsiyet eşitsizliğine karşı duyarlı olmak, çalışma yaşamında, eğitimde, toplumsal yaşamın her alanında, sendika içinde cinsiyet eşitliğini sağlamaya çalışmak bizler için önemlidir. Kadın çalışanların örgütlenmesi, örgütlü güçlerini sendikaya yansıtmaları hak ve özgürlükler mücadelesine olduğu kadar sendikal mücadele içinde büyük önem taşır.

Mücadele tarihimiz, kadınların toplumdaki, çalışma yaşamındaki ve ailedeki eşitsiz koşulları değişmeden sendikalardaki eşitsizliklerin ortadan kalkamayacağını gösterir. Bu eşitsizliği en ağır yaşayan kurumlardan biriyiz. Kurum ve mesleklerin tamamına yakını erkek işi olarak resmileştiği, eski kurum yöneticileri deyimiyle vitrin elemanı olarak bile kadınların çalıştırılmadığı ulaşım sektöründe kadının adının olmadığı, silindiği günleri yaşıyoruz.

Ülkemizde çok daha ağır işlerde çalışan kadınlar varken kurumdaki tüm mesleklerde kadını yok sayan, kadın işi dedikleri bürolarda dahi kadınları yok eden bir anlayışı anlamak artık mümkün değil. Sendikamız personel açığının giderilmesi, kurumdaki cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması, cinsiyetçi iş bölümüne hizmet eden tüm yasal düzenlemelerin kaldırılması için kadın erkek tüm üyeleriyle birlikte mücadelesini sürdürmeye devam edecektir.

**BTS 1 Nolu Şube
Ayten Bozkurt**

**EŞİTLİK, ÖZGÜRLÜK, DAYANIŞMA, ADALET, BARIŞ İÇİN
HERGÜN 8 MART... HERGÜN MÜCADELE!**

KADINLAR 8 MART'TA HAKLARIMIZIN GASPINA KARŞI MÜCADELEYE!

Yıl 2008. 10 saatlik iş günü, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, eşit işe eşit ücret talepleriyle 1857 yılında kadınların greve gitmesi ve kuşkuyla çıkan yangında 129 kadının ölmesinin üzerinden 151 yıl geçti. Kadınların trajedisi devam ediyor. İşyerinde, sokakta, evde tacize-şiddete uğrayan, öldürülen, ayrımcılığa maruz kalan, siyasetten dışlanan, sendikalarda sözü duyulmayan kadınlar, güvencesiz çalıştırıldıkları ve ucuz emek görüldükleri için öl(dür)üyor. Bursa'da yanarak, Urfa Ceylanpınar'da tarlada 5-7 YTL yevmiyeyle çalışırken boğulup ölen kadınlar sigortasızdı.

Ama kadınlar diğer yandan da Novamed direnişi gibi örnek mücadeleleriyle kozalarını deliyor. Kadınlar kadın dayanışmasıyla ve yaşadıklarının kader olmadığı bilinciyle hareket ettiklerinde kazanıyorlar. Novamed' li kadınlar gibi.

Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Yasası En Çok Kadınları Vuracak!

AKP Hükümetinin IMF ve Dünya Bankasının direktifleriyle yasalaştırmaya çalıştığı SSGSS ile kadınların sağlık ve sosyal güvenlik hakları geriye götürülmektedir. Yasa ile kadın çalışanların geriye götürülen hakları;

— Kadınlar kazandıkları paranın %12'ini sağlık primi olarak ödeyecek. Kamu emekçisi

kadınların mevcut maaşları yasa çıktıktan sonra sağlık primi kesintisi nedeniyle %5 azalacak. Sağlık primi ödemeyen sağlık hizmetlerinden yararlanamayacak.

— Sağlık primi ödeyen çalışanlar bir sağlık kuruluşuna gittiğinde muayene dahil, tüm tahlil, röntgen vb. işlemlerin hepsinde işlem ücretinin %20'ine kadar katkı payı ödemek zorunda bırakılacak. Katkı payı ödemenin yanında yatan hastalardan ilave ücret alınabilecek.

—Ödenilen primle sadece belirlenmiş sağlık hizmetlerinden yararlanılabilecek. TBMM'de yasalaşmayı bekleyen son tasarıda kronik hastalıklar belirlenen paket dışına çıkarılmıştır.

İşyerinde çalışmanın yanında ev işleri, çocuk bakımı, yaşlı bakımı gibi işler de kadınlar üzerine zimmetlenmiştir. Dolayısıyla işte-evde çalışan, yıpranan, çocuk doğuran ve yemeyip yediren kadınların hasta olma riski yüksektir. Sağlık hizmetlerinin paralı hale getirilmesi ile bir de kronik

hastalıkların tedavisinin kapsam dışına çıkarılmasıyla kadınlara koca karı ilaçları ile tedavi reva görülmekte ve aslında öl denilmektedir. (Doğum öncesi ve sonrası anne-bebek bakımı, meme ve rahim kanseri tedavisi.. kadınlara has sağlık hizmetlerinden sadece bir kaçı)

—Kız çocuklarının 18 yaşını doldurduklarında (okumaları halinde ise 25 yaşını) anne ve babalarının sigortalıkları nedeniyle Genel Sağlık Sigortasından yararlanamayacaktır.

— Emekli olma yaşı kadın ve erkekte 65'e, prim ödeme gün sayısı 7000'den 9000'e çıkarılmaktadır. Dünyada ve ülkemizde en çok kadınlar kayıt dışı-güvencesiz ve düşük ücretle çalıştırılmaktadır. Mevcut kadrolu çalışan kamu emekçisi kadınların da iş güvencesi Kamu Personel Rejimi ve özelleştirmelerle ortadan kaldırılmaya çalıştırılmaktadır. Kadın istihdamının %23'lere gerilediği ülke koşullarında, düşük ücretle işe alınan ve ilk işten atılanlar kadınlardır. Bu koşullarda kadınlar ancak iş bulup çalışabilirse, 9.000 gün prim ödeyebilirse ve ev işleri çocuk-yaşlı bakımı gibi görünmeyen ve para ödenmeyen işlerden yıpranmayıp 65 yaşına kadar yaşayabilirse emekli olabilecektir. Yani kadın için emeklilik bu yasayla tamamen hayale dönüştürülmektedir.

— Yine malullük aylığı bağlanması için gerekli sigortalılık süresi 5 yıldan 10 yıla çıkarılarak, 10 yıl çalışmadan kaza geçirip malul olmayın yoksa aylıksız sefalet içinde yaşarsınız denilmektedir.

— Aylık bağlanacak çocuğu bulunmayan ve çalışan dul eşin ölüm aylığı bağlama oranı %75'den, %50'ye düşürülerek çalışan ve çocuksuz kadınlar cezalandırılmaktadır.

— Mevcutta yeniden evlenmesi nedeniyle ölün aylığı kesilen eşin sonraki eşinden de ölüm aylığına hak kazanması halinde, fazla olan aylık bağlanmakta iken yeni yasaya göre önceki aylıktan az olsa dahi sonraki eşten hak kazanılan aylık bağlanacaktır.

— Sigortalılık süresine bakılmaksızın sigortalı iken ölen eşine cenaze yardımı yapılırken, yeni

yasaya göre ölen sigortalı için 360 gün prim ödeme koşulu şartı getiriliyor.

— Çalışanların yıpranma paylarına göz dikilmektedir. Makinistler dahil yıpranma hakkı 5 yıllla sınırlandırılmaktadır.

Yukarıda sayılanlar yasanın kaybettirdiği hakların bir kaçı. Ev işlerinde çalışan ve prim ödeyerek emekli olmaya çalışan kadınların bu yasayla bu hakkı da elinden alınmaktadır.

Kısacası; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası ve benzer diğer yasalarla güvenli gelecek düşlemek ve sağlıklı yaşamak zaten sigortasız, güvencesiz ve eve ek gelir getiren olarak görüldüğünden işten ilk ayrıltılan kadınlar için imkansız hale gelmektedir.

O yüzden bu 8 Mart'ta kadınların sağlığına ve sosyal güvencesine, sahip çıkmak için mücadele zamanıdır. Novamed'li 81 kadın emeklerinin karşılığını almak, kimyasal zehirlenmeye, tuvalet ihtiyaçlarının dakikayla sınırlandırılmasına, ne zaman doğuracaklarına işverenin karar vermesine dur demek için 448 gün grevle direndiler. Kadın dayanışması ve uluslar arası desteklerin de verdiği güçle kazandılar. Biz de kazanabiliriz.

Biz kadınlar; bu kadar ezilmeye, savaşa-şiddete, ayrımcılığa, taciz ve tecavüze, erkeklerin bedenimiz üzerinden örtün- örtünme siyasetine, ölümlere, güvencesiz-düşük ücretle çalıştırılmaya, siyasetten uzaklaştırılmaya, eve kapatılmaya... karşı emeğimize, bedenimize, kimliğimize sahip çıkarak, mücadelemizi kadın dayanışması ve örgütlü gücümüzle büyüterek kazanabiliriz.

Biz istersek sözümüzü de çekinmeden söyler, hayatı da değiştirebiliriz. Bu 8 Mart'ta istemeye başlama zamanıdır.

İlknur BAŞER
SES MYK Üyesi

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) Yasa Tasarısına Esastan İtirazımız Var!

Sosyal Güven(siz)lik ve Genel Sağlık(sızlık) Sigortası bir kez daha gündemde;

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 2006 yılında TBMM’de kabul edilmişti. Anayasa Mahkemesi bir dizi maddesini iptal edince yürürlük tarihi en son 1 Temmuz 2008’e ertelendi. AKP Hükümeti şimdi veto edilen yasadan da kötü bir tasarımı Meclis’ten geçirmeye çalışıyor. Bütçede kara delik yaratıyor diyerek SSGSS yasasını meclisten geçirmeye çalışan AKP Hükümeti, Kürt sorununda siyasal çözüm yerine, sınır ötesi operasyonlarla milyonlarca doları savaş için harcıyor. Bu savaşın mali yükünü de biz ezilenlere ve emekçilere ödetiyor.

TÜSİAD, Dünya Bankası ve IMF gibi sermaye kuruluşlarının direktifleri doğrultusunda hazırlanan SSGSS yasa tasarısı devletin sosyal sorumluluklarını yok sayma ve yok etme üzerine kurulmuş. Ücretli çalışan vatandaşlarından eğitim, sağlık, güvenlik, vb. hizmetleri sağlama sözü ile maaşlarından her ay vergi kesen devlet, vatandaşları desteklemiyor. Devlet ücretlilerden bireysel olarak sosyal güvenliklerini sağlamaya çabalamalarını istiyor. Eşitsizlikleri arttıran, sosyal evlet yerine parası olanın parası kadar emeklilik ve sağlık hakkına sahip olacağı bu tasarıyla emekçilerin kazanımları geri alınırken, sermayeye yeni kâr alanları sunuluyor. Bu yasa tüm emekçilere/ezilenlere sosyal güvensizlik ve sağlıksızlık getiriyor.

Ancak kadınların koşullarını daha da kötüleştiriyor. **Bu yasa kadınları aileye erken evliliğe,koca eline bakmaya mahkum ediyor.**

SSGSS Yasası ile biz kadınların :Emeklilik yaşı yükselecek ,emekli, dul ve yetim maaşı azalacak,. emeklilik için gereken prim ödeme gün sayısı artacak, bekar olanlarımızın babaya bağlı sağlık güvencesi sona erecek.

Bu tasarı yasalaşırsa biz kadınları daha da yoksullaştıracak

Bu tasarı yasalaşırsa kadınların eviçi emeği yok sayılmaya devam edecek.

Yasa biz kadınları erkeklerle eşit kabul ederek düzenleme getiriyor, oysa biz eşit değiliz.

Ücretli çalışsak da çalışmasak da yemekleri biz yapıyor, bulaşık, çamaşırı biz yıkıyor, evi biz temizliyoruz.. Sökükleri biz dikiyor, çocuklarımıza, yaşlı büyüklerimize ve aile içindeki hastalara biz bakıyoruz. Bütün bu yaptıklarımız ise işten sayılmıyor. Ev içindeki emeğimizin parasal bir karşılığı yok.

Ev içindeki karşılıksız emeğimiz ortadan kaldırılıncaya dek;

Bizi sanki eşitmişiz gibi gören yasalar değil geçici özel önlemler alınmasını,pozitif ayrımcılık yapılmasını istiyoruz!

Hem evde hem işte çalışıyor, çifte mesai yapıyoruz. Yeraltında çalışanlara, tehlike sınıfı yüksek işlerde çalışanlara verilen yıpranma payı gibi **CİNSİYETE DAYALI YIPRANMA PAYI**, yıpranma payına bağlı düşük primle **ERKEN YAŞTA EMEKLİLİK İSTİYORUZ.**

Ev işleri ve bakım hizmetlerinin erkekler tarafından da eşit derecede üstlenilmesini, kimi hizmetlerin sosyal devletin sorumluluğunda olması, bunlar sağlanana kadar; **HER ÇALIŞTIĞIMIZ YIL İÇİN 180 GÜN FİİLİ HİZMET ZAMMI İSTİYORUZ.**

Evli ya da bekar olsun **Ücretli BİR İŞTE ÇALIŞmayan kadınlar için kocaYA veYA babaYA baGII olmaYan ÜCRETSİZ saĞIık gÜvencesi ve emeklilik hakkı istiyoruz.**

Ssgss Yasa Tasarısı ile sosyal güvenlik sisteminin dışında tutulan ev-eksenli çalışanlar, gündelikçiler, tarım işçileri, ücretsiz aile işçileri, geliri asgari ücretin altında kadınlar için çalışma süreleri ve yerlerine bakılmaksızın sosyal güvenlik hakkı istiyoruz.

Mevcut tasarı, kadınların aile içinde ev işi ve bakım hizmeti yaptığını yok sayıyor ve mevcut bazı koruyucu önlemleri kaldırıyor. Dolayısıyla kadınları aileye, erken evliliğe, koca eline bakmaya mahkum ediyor.Bu nedenle yasa tasarısına esastan itirazımız var. Kadın erkek eşitliği sağlanıncaya, ev içinde harcadığımız ilave emek ortadan kalkıncaya kadar, kadınlara özel önlem uygulamalarının muhafaza edilmesi ve arttırılması için mücadele edeceğiz..

Kadınların Ev İçi Emekleri Yok Sayılarak Hazırlanan!

SSGSS Yasa Tasarısı Geri Çekilsin!

Erkek Egemenliğine ve Kapitalizme Karşı Yaşasın Kadın Dayanışması!

KADINLAR İÇİN SOSYAL HAKLAR PLATFORMU

Yazısız Tarih

Toplumlar tarihinde kadınlar adeta yoktur. Yazılı tarih, güçlülerin tarihi olmakla birlikte erkeklerinde tarihidir. Felsefe, matematik, siyaset vs. gibi tüm bilimlerde erkeklerin önde olduğu bilinen bir gerçektir. Tarihe döndüğümüzde yeni taş çağı olarak bilinen neolitik dönem de, toplumsallaşmada kadının önemi göz önündedir ve kadın henüz arka planda değildir. İnsanlığın, insanlaşma olarak tanımladığımız toplumsal yaşama geçtiği dönemdir. Bu döneme neolitik toplum da denilir. Ancak daha çok doğal toplum kavramını kullanmak yerinde olacaktır.

Doğal topluma neden doğal toplum diyoruz? İnsanlığın başta kendisi ile yani insanın insanla, kadının erkekle, yaşının gençle ve toplumun doğa ile uyumlu olduğu toplumdur. Yani, insan doğasına uygun yaşanan, ilk toplumsallaşan, belki de asıl toplumsal yaşam olduğu için buna doğal toplum diyoruz. Doğal toplumun özellikleri;

- 1: İdeolojik kimliği: Ana Tanrıça Kültürü,
- 2: Üretim şekli: tarım, toplumun ilk örgütlenmesidir.
- 3: Ekonomi şekli: Komünal Ekonomi.

Bu dönem açısından kadın eksenli bir yaşamın ve toplumun olduğunu söyleyebiliriz. İnsanlığın toplumsallaşma sürecinde kadının rolü önemlidir. Uygarlığın, toplumsallaşmanın başlangıcında nasıl olduğunu bulması bir anlamda yaşadığımız sorunların, bunalımların, krizlerin nedenini de çözmesini sağlayacaktır. Toplumsallaşma kadın ile oluyor. Çünkü ilk toplumsallaşan, toplumsal yaşama geçen kadındır. İlk dönemlerde kadın toplayıcılık yapıyor, erkek ise avcılık yapmaktadır. Kadının doğum yapması, yine klanı bakması gerçekliği karşısında toplumsal yaşamın gelişimde belirleyici bir rolü oluyor. Doğurganlığı, yerleşik yaşama ilişkin bulduklarından kaynaklı ana tanrıça kültürü gelişmiştir. Bu dönemin ideolojik kimliği ana tanrıça kültürüdür. Ana tanrıça kültürü ile insanlığın yakaladığı düzey bir devrim niteliğindedir. Uygarlığın

gelişimdeki belirleyici olan ilk devrimdir. Komünal yaşam var. İlk komünal yaşam. İlk tekniğin(ilkel) kullanımı başlar. Elin kullanımıyla beyin gelişmiştir. El ve beyin gelişimi diyalektik olarak iç içedir. İlkelliği, ilk oluşundandır, sanıldığı gibi geri olmasından kaynaklı değildir. Doğurganlığı kadına doğayı tanıma onunla daha doğal birleşme şansı tanımıştır. Bir canlıyı karnında taşıma bu gün bilimin bile mucize diyeceği bir olaydır. Karnında onun büyümesi vücudunun parçalarının yavaş yavaş oluşumunu hissetmek basit bir olay değildir. Yine doğumdan sonra yavrusunu besleme koruma hissi en büyük bilgeliği getirmiştir. Çünkü duyguların gelişimi zekânın gelişimine yol açmıştır. İlk zekâ duygusal zekâdır. Ve diğer zekâ dediğimiz analitik zekâyı esas olarak yön verecek olan zekâdır. Duygusal zekâ kadınlarda daha gelişkindir. Bu zekânın gelişimi ile birlikte doğayı anlamlandırma kendi canlısına zarar vermeme gelişmiştir.

Tarihte ve günümüzde Ortadoğu'da kadına yüklenen misyon, sadece namus ve analık kavramlarıdır. Günümüz toplumunda kadınların, yaşadığı tecavüze uğrayıp suçlu konumuna düşürülme, taşlanma, bıçaklanma, intihara sürüklenme, hep erkeklere yalvarır duruma mahkum edilme, fuhuş batağına sürüklenme, savaşlarda savunmasız kalma, hiçbir biçimde eğitim hakkı tanınmama durumuna düşürülmesindeki neden bu anlayışın devamıdır.

Tarih bizlere bunları söylerken bugün kadınlar, kendi soy ağacında ana tanrıça izlerini taşıyan ortadoğu kadını tam bir hiçlik noktasına sürüklenmiştir. Köleci ve feodal sistemlerin, dinsel etkilerin yoğunluğu ile oluşan ahlaki yapı ve kanunlar, kadını korkunç bir cendereye almıştır.

Yılmaz ELMASCAN
Adana Şube Kadın Sekreteri

Kapitalizm ve Kadın

Yazımı kutlama içeriğinden sıyrabildiğim oranda amacına ulaştırabileceğim düşüncesindeyim. öncelikle kapitalizmin kadın a bakış açısını açığa çıkarmaya çalışacağım.

Öncelikle mevcut durumu göz önünde turalım. Kapitalist toplumda “kadın” nasıl tanımlanıyor. Kadını, kadınlığı sarmalayan imgeler bütününe açığa çıkaralım.

Kadın birilerinin namusudur. Yaşamak için erkeğin sahipliğine ihtiyaç duyar, ona muhtaçtır. Kendisinden utanarak yaşamaya mahkûmdur, çünkü tahrik olunan objedir. Kendisini sunandır,. Kozmetik, alış-veriş gündelik sabit işleridir. Dedikodu onun konuşma biçimidir, kıskançtır,. Hassas ve kırılıgandır, dayanıksız iradesiz yaradılışı dolayısıyla kontrol altında tutulmalıdır. Elinin hamuru etrafı kirletmesin diye mutfakta kalmalıdır. Kadın mutfakla yatak odası arasında çalışan bir ev hanımıdır. Erkeğine sınırsız tahammülle dolu olmalıdır. Ateşlidir, bakışıyla duruşuyla hep bir arzu halindedir. O çalışmasa da olur, eğitimi erkekten sonra gündeme alınır ne de olsa birileri alır onu, evlenir. Güce tapar, çünkü yoksundur.

Ataerkil anlayış kadını olası her türlü yaşantıdan yoksun bırakarak, tamamen kendi kuralları etrafında şekillendirmiştir. Bu fazlasıyla aşağılayıcıdır, kadına reva görülen ilkel primat düzeyinde korunmuş, yapılandırılmış sistem içi bir yaşamdır.

Cinsiyetler arasındaki etkileşim kadın ve erkeğin birlikte değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Her iki kimlik de deformasyona uğramıştır. Ne kadın şefkatli yaratılmıştır ne de erkek şiddet doludur. Baştan beri çatışma halindedirler ve iktidar eksenli ilişki biçimi yozlaşmayı getirmiştir. Kadına dayatılan sömürünün insan yapımı olduğu ortaya çıkmıştır, tüm ataerkil sistemlerin yaptığı gibi kapitalist toplum sisteminin de en güçlü silahı kadınlık ve gençlik kimliğinin fiziksel sınırlara çekilmesidir. Sorun toplumsal cinsiyetçilik sorunudur. Toplumsal cinsiyetçiliğin pek de gündemimize almadığımız diğer biçimleri

(biseksüel, eşcinsel) de mevcuttur. Farklı cinsel kimlikler kadın sorunuyla iç içe düşünülmelidir.

Bu dönemin en belirgin karakteri cinsel sömürüdür. Fakat sistem öyle bir özgürlük yanılsaması yaratmıştır ki bu çelişkiyi fark etmek eskisi kadar kolay değil. Kadın toplumsal körlükten beslenen sahte özgürlük anlayışıyla öyle bir hale getirilmiştir ki sömürdüğüünün, metalaştığının, araçsallaştığının farkında bile değildir, sistemin kendisine biçtiği role girmiş, bu rolle toplumsallaşmıştır. Dolayısıyla tüm alışkanlıkları, gündelik yaşamı, kurduğu ilişkiler sistemin sömürü çarkında şekillenmiştir. Kapitalizmin tüm insanlık ve doğa karşısında sürdürdüğü saldırının gerektirdiği toplumsal vicdansızlık, duyarsızlık ve ahlaksızlığı böyle geliştirmektedir. Toplumsal bir uyku hali yaratılmış olup başta kadın ve gençlik olmak üzere muhalefet etme gücü olan dinamikleri sindirmiştir. Hakim düzen tarihsel varlığıyla en çok çelişkili iki temel dinamik üzerinden kendisini tekrar tekrar üretmektedir.

Toplumun yeniden insan eksenli değerler etrafında tanımlanarak inşa edilmesi gerekmektedir. Kadın hareketi erkeği de toplumu da özgürleştirecektir, kadının kendi öz değerlerini açığa çıkarması ve yaşamsallaştırması zorunluluğu vardır. Kadınlığı güncel bir konu haline getirmeli, toplumun ezberi bozulmalıdır. Fiziksel olguya indirgenmiş kadın kimliği insanın tarih sahnesine ilk çıkışını simgeleyen baştaki primatı anımsatmaktadır.

Türkiye siyasal tarihi ve 68 kuşağı perspektif açısından zengindir. 19. yy ın sonlarında Avrupa da ortaya çıkan feminist teori ülkemizde henüz örgütlülük açısından iyi bir düzeyde değildir. Feminist yapılarıdaki genel anlayış kadının özgürlük hareketini toplumsallaştıramamış, kadın hareketi bu eksende toplum dışına itilmiştir.

Türkiye’de solun dağınmık ve iktidar olmaktan uzak oluşunun bir nedeni de kadın sorununu çözümleyecek pratik adımların atılmamasındandır. Kadın sorunun tarihsel olması, hem sistemle hem var olan kadın ve erkek yapısıyla mücadeleyi

gerektirmesi ve sorunun derinliğine uygun yöntemin ortak hedef haline getirilmesi sorunun çözümü için önemlidir.

Sendikamız açısından bakıldığında kadın özgürlüğü noktasında pek de kabul edilebilir bir noktada olduğumuzu düşünmüyorum. Tüm üyelerimizin kadın sorunu hakkında bilgilendirilmeye ihtiyacı vardır. Ayrıca dikkat çeken bir diğer nokta ise kadın üyelerimizin azlığıdır. Bu dönem içerisinde özellikle kadın üye sayısını arttırmaya yönelik çalışma başlatılmalıdır.

Yazımın sonuna kadına karşı şiddet konusunda 2007 itibariyle dünyadan verileri ekliyorum.

Ezilen sömürülen tüm devrimci kadınların kadınlar gününü kutluyor, bu ülkede yaşayan bir vatandaş olarak toplumsal barıştan kardeşlikten ve emekten yana olan tüm anneleri hatırlama gereği duyuyorum, günlerini kutluyorum. Sevgilerle...

- Kadınlara karşı şiddet dünyada en yaygın, ancak en az cezalandırılan suçtur.
- Tahminlere göre 113 ile 200 milyon arasında kadın demografik olarak "kayıp" (yok) görünmektedir. Ya doğar doğmaz öldürülmüşler (erkek çocuğun kız çocuğa tercih edilmesi) ya da erkek kardeşleri ve babalarıyla eşit derecede gıda ve tıbbi olanaklara ulaşamamışlardır.
- Fuhuşa zorlanan ya da bunun için satılan kadınların sayısı yılda 700.000 ila 4.000.000 arasındadır. Cinsel kölelik düzeninden elde edilen kazançlar yılda tahminen on iki milyon dolardır.
- Küresel olarak, daha büyük oranda on beş ile kırk beş yaş arası kadınlar erkek şiddetinin sonucu ya da kanser, sıtma, trafik kazaları veya savaşa bağlı olarak sakat kalmakta ya da hayatını kaybetmektedir.
- En az üç kadından biri dövülmüş, cinsel ilişkiye zorlanmış ya da hayatı boyunca başka türlü suiistimal edilmiştir (tecavüz, kötü davranış). Genellikle, suiistimal eden kişi aileden bir üye ya da kadının tanıdığı bir kimsedir. Ev içi şiddet, bölge, kültür, etnik köken, eğitim, sınıf ve din ne olursa olsun kadınlara karşı en yaygın suiistimal şeklidir.
- Dinsel, kültürel vb. nedenlerle yılda iki

milyondan fazla kız çocuğunun genital organlarına hasar verilmektedir (kadın sünneti). Bu oran, 15 saniyede bir kız çocuğudur.

- Sistematik tecavüz dünyadaki birçok çatışmalarda bir terör silahı olarak kullanılmaktadır. 'daki soykırımı esnasında 250.000 ila 500.000 kadının tecavüze uğradığı tahmin edilmektedir.
- Araştırmalar, kadına karşı şiddet ile virüsü arasında yükselen bağlantıyı göstermekte ve HIV bulaşmış kadınların daha fazla şiddete maruz kaldıklarını, şiddet kurbanlarının da HIV bulaşma risklerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır

Serkan Çalğan Mardin-Nusaybin

Kadının özgürleşmesinin anlamı, dünyaya kendi gözleriyle bakmak ona kendi elleriyle dokunmak, deneyimlerini kendi kafasında özümlemek, kendi sesini bulabilmek, sözlerini kendisi seçmek ve yüzyıllardır başkası tarafından yönetilmiş olmak yüzünden zorla yüzüne takılmışlığında ötesinde adeta derisinin içine işlemiş olan o maskeyi söküp atmaktır.

Toplum ve Kadın

Günümüz toplumunun durumunu ve kadının içinde bulunduğu durumu analiz etmek için; kadının toplumsal alt edilişi tanımlanmalıdır. Bu şekilde erkek egemen toplum kültürünün temel özellikleri doğru anlaşılabilir.

Önce kadın, onunla birlikte gençler ve çocukların doğal toplum dünyaları yıkılarak, üzerlerinde güce ve yalana dayalı bir hiyerarşinin kurulması yeni toplumun da hakim yöntemi haline gelmiştir.

Doğada var olan hiçbir şeyin yok olmayacağını biliyoruz. Çünkü yaşanan bir doğal toplum gerçeği var ve bu gerçek onu yok etmeye çalışan, zıddıyla sürekli mücadele ederek varlığını daima sürdürür.

Toplumu bu kadar çöküntüye götüren önemli nedenler arasında, toplumdaki kadın gerçeği olduğu göz ardı edilmemelidir. Toplumdaki eşitlik ve barış; Adaletin sağlanması, toplumsal ahlakın sağlanması ve insanların birbirlerini cinsiyetine, rengine, ırkına, dinine, mezhebine ve diline göre ayırtmaması ve bu ayrımları sömürü unsuru olarak kullanmaması, tahakkümün ve savaşların olmadığı bir dünyada mümkün ve şüphesizdir.

Bugün için "toplum"dan bahsetmek mümkün değildir. Ancak ve ancak erkek egemenlikli despotik sistem denilebilir bunun adına. Çünkü toplumsallığa ait ne varsa ya devletin ya da bireylerin hizmetine sunulmuştur. Doğal toplumda "her şey toplum için" gerçeği bugün "her şey devlet için" diye değiştirilmiştir. Dolayısıyla topluma ait tüm değerlere el konulmuş ve toplum ahlaki bir çöküntüye sokulmuştur. Topluma ve toplumsal değerlere kadın ikincilleştirilerek tahakküm edilmiştir. Eğer bugün toplum eşitsizliğin, sömürünün, savaşın, açlığın içinde ise, bunun da en önemli nedenlerinden biri "erkek egemen" zihniyettir.

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki bir toplumu köleleştirmek isteyen egemenler işe kadınla başlarlar. Türkiye'de yıllardır kanayan bir yara olan Kürt meselesinin bu kadar kangrenleşmesinin temelinde de kadının gelenekçi, ataerkil kültürün desteğiyle etkisizleştirilmesinin rolü vardır. Bu ve diğer sorunları çözmek istemeyen güçler sürekli kadın üzerinde oyunlar oynayarak, kadını asimile ederek, kadının üretime dahil olmasının olanaklarını ortadan kaldırarak toplumu geriletmeyi amaçlamışlardır. Toplum ile kadın ilişkisini irdelememiz için, Kürt

kadının bölge de nasıl yaşadığını aile içerisindeki ve toplum içerisindeki durumu ile ilgili bazı gerçekliklere değinmekte fayda vardır. Kadının hiyerarşik topluma adım adım çekilmesi, tamamen toplumsal özelliklerini kaybetmesi toplumda gerçekleşen en belirgin karşı devrimdir.

Egemenlerin işe kadından başlayarak toplumu çürütmeye çalıştığını belirtmiştik. Bu güçlerin, kadını erkeğe muhtaç etmekle amaçlarında kısmen başarılı olduğunu söylemek yanlış olmaz. Her türlü haksızlığa uğrayan, üstüne kuma getirilen, törelere kurban edilen, özgür evlilik yapamayan, aile içerisinde hizmetçiliği meslek olarak kabullenen kadın "bütün bunları neden kabul ediyor" sorusu çok çarpıcıdır. Siyasette kadına belli kota vererek, siyasette kadının rolü varmış gibi göstermek bir aldatmacadan başka bir şey değildir. Bu durum sadece ve sadece Tansu Çiller gibi erkekleşmiş kadınlar yaratmaktan öteye gitmez. Beşbin yıllık egemenliğin, bastırılmışlığın bu kadar yüzeysel ve sembolik çözümlerle ortadan kalkması mantıklı değildir. Kadının kurtuluşunun böyle sağlanamayacağı ve sorunu kangrenleştirdiği aşıkardır. Kadının bütün bunları kabul etmemesi için kadının özünde olan emekçi boyutu görülmeli ve ekonomik özgürlüğü olmalıdır. Kadının üretime dahil olmadan mevcut durumdan kurtulması mümkün değildir. Çünkü çalışan bir kadın evde oturup koca beklemez. Her şeyi erkekten beklemeyen kadın erkeğin de istediğini yapmak mecburiyetinde kalmayacaktır. Kadının mülkleşmekten çıkması toplumun namus anlayışını da değiştirecektir. Namus anlayışının değişmesi ve kadının erkeğin namusu olmaktan çıkması ile de toplumdaki ve bölgedeki töre cinayetlerinin nedenleri ortadan kalkmış olacaktır. En önemlisi de kadından ötürü, doğru eğitilen çocuklar toplumsal gidişata yön verebileceklerdir.

Dolayısıyla sorunun özüne inmeden, demokratik-ekolojik, cinsiyet özgürlükçü bir toplum yaratılamaz. Kadının emeği, kadının gücü, kadının iradesi, kadının estetiğini ve rengini verdiği bir toplum beraberinde baskıyı, şiddeti, savaşları ve eşitsizliği de yok edecektir.

Veysel ÖZHEKİ
BTS Nusaybin

TCDD'de Kadın Olmak

Bir 8 Mart 'ı daha birlikte yaşıyoruz. Bu yıl 8 Mart ekonomik krizle, mecliste her saniye geçen çalışanların hatta herkesin geleceğini yok eden yasalarla, kadınları dört duvar arasına hapseden işsiz aşsız bırakan anlayışlarla, giysisi ve bedeni üzerinden siyaset yapanlarla, sosyal güvenceden yoksun çağ dışı şartlarda çalışarak hayatlarını yitirenlerle, satılan işyerlerinde sokağa atılanlarla, töre ve namus adı altında işlenen cinayetlerle kısacası gözyaşıyla yaşama hakkımızın geleceğimizin elimizden alındığı günlerde geldi. Hoş geldin 8 Mart tarihinin ve mücadele geleneğinin bize öğretecekleri daha çok. Bu yıl yaşam da çalışmakta biz TCDD li kadınlar için zor. Bu yıl söyleyecek daha çok sözümüz var. Yıllardır hep erkek egemen bir kurumda çalışmanın sıkıntılarını, çalışanlar içindeki yüzdellik oranlarımızı, masa başına sıkıştırılmış görevlerimizi vb dile getirdik ve mücadele ettik. Ama bu yıl biraz farklı adımız artık azda olsa yüzdellik dilimlerle hesaplanamıyor, TCDD'de KADININ ADI YOK TCDD'i yöneten zihniyetler kadını eve kapatmayı başardılar. Yıllarca sadece bürolarda kadın işi masa başıdır anlayışıyla bürolarda çalıştırıldılar. Terfi edebilme istediği göreve talip olabilme şansı yoktu, erkek egemen temsiliyetin en ağır yaşandığı çalışma koşullarına dayanamayan kadınlar ortalama emeklilik sınırındaydılar. Bugün itibariyle emeklisi dolanların 0/0 80 emekli oldu. Son 15 yılda parmakla sayılacak kadar az sayıda kadın çalışan alındı. Artık o kadın işi dedikleri bürolarda dahi çalışan kalmadı, işleyiş tıkanma noktasına geldi. Kadına eşit ortam ve eşitlik sağladığımızı söyleyen

siyasiler kurum yöneticileri

- Kadının adını TCDD den sildiler
- Görevde yükselmelerinin, terfilerinin önünü tıkadılar
- Esnek çalışma ve özelleştirmelerle 5 kişinin işini 1 kişiye yaptırıldılar
- Kılık kıyafetiyle oynadılar, ne giyip ne giymeyeceğine karar verdiler.
- Personel eksikliğini yetkili yerlere bildirerek KPSS ile yeni çalışan almadılar
- Yeni kadın çalışan almadığımız gibi var olanları da evlerine gönderirken mutlu oldular

---Evet, daha saymakla bitmeyecek kadar çok sözümüz var.

Biz BTS li kadınlar bu sıkıntılarımızı kamuoyuyla paylaşmak, TCDD de erkek egemen anlayışı ortadan kaldırmak için mücadeleye devam edeceğiz. Bizler biliyoruz ki kaybettiklerimiz sadece haklarımız değil geleceğimiz. Geleceğimizin yok olmasına izin vermeyeceğiz.

KADINLAR İŞİNE, AŞINA GELECEĞİNE SAHİP ÇIKIYOR !

**BTS 1 NOLU ŞUBE
KADIN KOMİSYONU**

SAVAŞ VE KADIN

Tüm insanlığı etkileyen ve hasarları yüzyıllar boyu atılamayan bütün bir toplum için acı ve felaketler silsilesidir savaş! Beşiktekinden yaşlısına kadar toplumun tüm fertleri bu yıkımdan payını alır. Ancak kadınlar için bu etki daha bir katmerli ve çok yönlüdür. İşgalci güçler bir ülkeyi işgalinde yalnızca topraklara girmek o ülkenin zenginliklerini ele geçirmekle yetinmez; sırada kadına tecavüz ve şiddet vardır

Özel mülkiyete dayalı sınıflı toplumlarda kadın işgallerde egemenlik mücadelesinin vazgeçilmez unsurudur. İşgal edilen ülkede “ namusu”nu teslim alarak alçaltma anlamı yüklenerek erkeği teslim almanın en çok başvurulan yöntemidir. Daha açık bir ifadeyle tecavüz, daha savaşın başladığı ilk günden itibaren kadınların karşı karşıya kaldığı sistemli bir saldırdır.

1928 ile 1940 yılları arasında Japonya'nın Kore'yi işgalinde yaklaşık 200 bin kadın, 1937 yılında Japonya'nın Çin'in Nanking şehrini işgali sırasında sadece bir ay içinde 20 bin kadın tecavüze uğramıştır. İkinci Dünya Savaşı boyunca Güneydoğu Asya'da 200 bin kadına cinsel şiddet uygulanmış, 1991-1992 yıllarında açlık ve savaştan dolayı Kenya'daki mülteci kamplarına sığınan kadınların çoğunluğu - 4 yaşındaki kız çocukları da dahil - tecavüze uğramıştır.

Pek çok sayısal verinin eklenebileceği bu durum bize gösteriyor ki; işgal edilen ülkelerde kadınlara uygulanan baskı, şiddet ve tecavüz sistemli bir politikadır. Peki ya nasıl oluyor da savaş yalnızca işgal edilen topraklardaki kadınları vurmakla kalmayıp bizzat işgal güçlerinin ordularında yer alan asker kadınları da vuruyor, bu şiddetten onlarda nasibini alıyor. Vietnam

gazisi kadınlar arasında yapılan anketlerde kadınların %30'unun çeşitli şekillerde cinsel şiddete maruz kaldığı, başka bir araştırmada 1991 Körfez savaşı sırasında Irak'a gönderilen kadınların % 33'ünün sözlü, %7'sinin de fiziksel tacize maruz kaldığı görülüyor. Bu da gösteriyor ki savaş aslında yalnızca işgal edilen toplumu ve o toplumun insanlarını/*kadınlarını değil tüm insanlığı vuruyor. Ve kadın ister işgal edilen topraklarda esir, isterse işgalci güçlerden olsun, var olan kaos ortamında ilk hedef olma konumundan kurtulamamaktadır.

Gelelim savaş sonrasında; savaşın ardından yapılan ateşkesle elbetteki her şey bitmiyor. Aksine savaş sonrası talan olmuş bir ülkenin ardından enkaz haline gelmiş evler, evladını yitirmiş analar, ailesiz kalmış çocuklar... Açlık işsizlik, çaresizlik; savaş nedeniyle çöken ekonomi nedeniyle eve yemek götüremeyen erkekler ve beraberinde artan aile içi şiddet. Savaş sonrasında dul kalan sayısız kadın giderek artan işsizlik nedeniyle her gün daha fazla çalışma sahasının dışına atılıyor. Kadın ticareti yaygınlaşıyor. Zorla ya da zorunda bırakılarak...

Görünen o ki; toplumları ve kadını özgürleştirileceğiz bahanesiyle sırf güçlerine güç katmak adına toplumları savaşa sürükleyen emperyalist güçlerin bu söylemlerinin boşuna olduğu, aksine gün geçtikçe daha fazla çıkmaza girildiği aşikârdır. Barış ve özgürlük sağlanmadıkça insanlık gün geçmesin ki yeni yaralara gebe kalmayın ve kadınlar bu yaralardan en çok payı alan kadınlar kaos ortamlarının asıl mağdurları olmaya devam etmesin.

8 MART 2008' DE TÜRKİYE VE TCDD

Hitler işgal ettiği ülkelere girerken ordusuna emir veriyordu “ ÖNCE KADINLARI ÖLDÜRÜN!”.

Kadın ailenin en önemli örgütleyicisi ve direnç unsurudur. Bu nedenle, saldırılarda (askeri, politik, ekonomik vs.) egemen güçler tarafından önce kadınlar pasifize edilmeye çalışılır. Keza, kadınların dirençlerinin kırıldığı bir toplumu yönetmek çok daha kolaydır.

Neoliberal politikaların verdiği zarar din, dil, ırk, mezhep, cins ayrımı göstermeksizin tüm emekçileridir. Ancak bu politikalar kadınları emekçi kimliklerinin yanı sıra kadın kimlikleri nedeniyle ikinci bir defa daha vurmaktadır. Bu politikaların ülkemizde uygulamaya geçirildiğini hepimiz bireysel ve çalışma yaşamımızda hissediyoruz. Son süreçte gerçekleştirilmeye çalışılan ve mayın tarlası durumundaki Sağlık ve Sosyal Güvenlik “ Reformu” da biz kadınları iki kez vuruyor.

Tüm bunları göz önünde bulundurarak hem kadın hem emekçi kimliğimizden dolayı bizim iki kat fazla direnç göstermemiz gerekmektedir.

Son yıllardaki işsizlik durumu incelendiğinde, Neoliberal politikaların şimdiki uygulayıcısı AKP hükümetinin zihniyeti nedeniyle, işsizleşme oranındaki kadın sayısının gittikçe arttığını görmekteyiz. Yani kadın eve hapsedilmek istenmekte ve bu da adım adım hayata geçirilmektedir. Son günlerde gördüğümüz üzere kadınlarımız arasında başı örtülü ve başı açık şeklinde yapay bir bölünme yaratılmaya çalışılmaktadır. Oysa Tekel'in satışına gösterilen direnişlerde tanık olduğumuz üzere bu saldırılar başı örtülü olana da, başı açık olana da aynı şekilde zarar vermektedir.

Kendi kurumumuza baktığımızda da;

Hükümetin dünyaya bakışı ve pratiği kadınları geriye iten erkek egemen yapıyı öne çıkaran bir yöndedir. TCDD'de çalışan kadınların sayısı gibi son dönemde işe alınanların oranları da bizi doğrulamakta. Aslında kadına bakışın gelen hükümetler yönüyle birbirlerini aratmadıkları bu yapı şimdiki AKP hükümeti döneminde de bir değişiklik göstermemektedir.

İşkolumuzda örgütlü olduğumuz kurumlarımızda kadın çalışanların erkek çalışanlara oranı yüzde on civarındadır. Sendika üyesi çalışanların istatistiklerine baktığımızda ise sendikalı kadın üye sayısının toplam üye sayısının yüzde 7'si kadar bile olmadığını görmekteyiz.

Çalışanlar yönüyle rakamlar TCDD'deki kötü bir tabloyu açıkça göstermekte . Erkek çalışan sayısı 17 bin civarında iken, kadın çalışan sayısı 900 civarındadır. Ve tablonun geçen yıldan bu yana kadınlar lehine değişmediğini söyleyebiliriz. Keza son zamanlarda kuruma alınan yeni personel arasında da kadın bulunmamaktadır.

TCDD'nin asıl unsuru değil de lojistik destek veren yan unsurları olarak değerlendirilen kadın çalışanlar son dönemde ya pasif görevlere çekilmiş ya da görevinden alınıp emekli olmak durumunda bırakılmıştır. Görevden alınan kadınların yerine iktidara yakın erkeklerin ataması yapılarak kadrolaşma sağlanmıştır. Bu haksız uygulamalara karşı üyelerimiz tarafından açılan davalar bulunmaktadır.

Türkiye'yi, kadınları yaşamdan koparıp eve hapsedmek isteyen böyle tehlikeli bir zihniyet yönetmektedir.

Hükümetin ve kurum yöneticilerinin bizlere yönelik bu politikası karşısında örgütlü ve mücadeleci olmaktan başka bir seçeneğimiz bulunmamaktadır.

Biyolojik olarak yaşamı var eden kadınların direnç göstereceği ve tüm bu saldırıları geri püskürteceğimiz inancıyla.

YAŞASIN İŞ, EKMEK, ÖZGÜRLÜK MÜCADELEMİZ!

Sema TATAROĞLU
BTS Adana Şube

Hayatın dışına sürülen kadın

Tam bir yıl önce Bursa'da bir tekstil fabrikasında üzerlerine kilitlenmiş kapıları gencecik yumruklarıyla çaresizlik içinde döven beş kadın çılgık çılgına tutuşuyor: Kadınlar kademmiş gibi yanıyor! Örümceklerle bezeli feodal gelenek ve töre yığınının içinde debelenip kendilerini yine de kurtaramıyorlar: Kadınlar aralıksız kurşunlanıyor! Tarımda ücretsiz aile işçisi, evde ücretsiz köle olarak prangalarına bir zincir daha ekleniyor: Kadınlar aralıksız eziliyor! Emegın en ağır ve en kötü koşullarına talim etmek zorunda kalıyor çoğu; hiçbir nitelik gerektirmeyen konfeksiyonda, hizmet sektöründe tüketiyorlar: Kadınlar vahşice sömürülüyor! Dalga geçer gibi "Baba beni okula gönder" kampanyalarına meze yapılan kadın, eğitilmiş de olsa iş bulamıyor: Kadınlar hızla hayatın dışına sürülüyor!

Veriler

Geçtiğimiz günlerde Türkiye İstatistik Kurumu hane halkı işgücü araştırmasını yayınladı. "Resmi" rakamlar olduğu için ihtiyatla yaklaşmak gerektiğini hatırlatalım, zira işsizliğin yüzde 10'u hayli aştığı başka araştırmacıların rakamlarıyla ortada. Yine de resmi işsizlik oranlarını dikkate alacak olursak, işsizlik bir önceki yıla göre 0.2 artışla yüzde 9.1'den yüzde 9.3'e çıkmış durumda. Burada ekonomik büyümenin yavaşlamasıyla istihdam arasında bir bağlantı kurulabilir. Ne var ki, ekonomik göstergelerin ekonomik büyüme oranlarında artma ya da azalmayla ilintili olması gerçeği tek başına bir ölçüt oluşturmuyor. Çünkü, haydi bu yıl büyüme oranlarında düşüş var diyelim, fakat sözgelimi geçen yılki büyüme oranı yüzde 7 düzeyinde seyrederken, aynı dönemde istihdam binde 8'lerde kalabiliyor. İstihdamda zaten hayli gerilerde seyreden kadın işgücünün durumuna gelince veriler, bir yıl önce kadınlarda işsizlik oranının yüzde 10 iken şimdilerde yüzde 10.7'ye yükselmiş olduğunu gösteriyor. Erkeklerde ise işsizlik yüzde 8.8'le sabit kalmış. İstatistiklerin gösterdiği bir diğer olgu, son bir yılda en fazla işsiz kalan kesimin ilkökul mezunu olmayan erkekler olduğu halde (yüzde 7.1'den yüzde 10.5'a yükselmiş), eğitimsiz kadınlarda işsizlik oranının yüzde 1.4 gibi çok düşük bir seviyede gerçekleşmesi.

Ya eğitim görmüş kadınlar? Lise mezunu kadınlarda işsizlik oranı yüzde 20! Yani liseyi bitirmiş 5 kadından 1'i hala işsiz. Kentlerde yaşayan lise mezunu kadınlardaki işsizlik oranı, aynı durumda olan erkeklerin iki katından fazla. Üniversite mezunlarına gelindiğinde, çok daha çarpıcı bir tablo çıkıyor karşımıza: Son bir yılda en fazla işsiz kalan iki kesimi, üniversite mezunu kadınlarla ilkökulu dahi bitirmemiş erkekler oluşturuyor. İnanılır gibi değil ama gerçek! Üniversite mezunu her 4 kadından biri hala işsiz!

Neden kadınlar?

Eğitimsiz kadınlar içerisindeki işsizlik oranı görece olarak azalırken eğitilmiş kadınların işini en fazla kaybedenler kategorisini oluşturması, kapitalizmin kadına yaklaşımının ve kadın emeğini kullanımının bir yerde özünü bize yansıtır. Bu sistemde kadın, yetenekleri, potansiyelleri, birikimi ve eğitimiyle değil, ucuzun da ucuzuna kapatılan emeğiyle ancak varolabilmektedir. Eğitilmiş kadın sistem tarafından hayatın dışına tutulur ve dışına sürülürken, eğitimsiz kadın en ucuz işlerde en vahşi biçimde sömürü nesnesi olarak kullanılır.

Kadının sürekli ve sistematik olarak hayatın dışına sürülüşünü kadın istihdamına ilişkin istatistiklerden de görebiliriz. 1955 yılında toplam kadın istihdamı yüzde 70'lerdeyken, bu oran 1980'lerde yüzde 40'lara, 1990 yılında yüzde 30'lara ve bugün ise yüzde 20'lere kadar düşmüştür. Dikkat edilirse, düşüş eğilimi düzenlidir. Üstelik bu düşüş, kapitalizmin gelişmesine paralel bir seyir izlemektedir.

Öte yandan kadın emeğinin dağılımı da, onun aslında nasıl ucuza kapatılabildiği alan ve sektörlerde istihdam edildiğini gösterir. Günümüzde kadın istihdamı tarımda yüzde 30, sanayide yüzde 24, hizmet sektöründe ise yüzde 45'lerdedir. Ücretsiz aile işçisi olarak tarımda istihdam edilen kadın, tarımın çökertilmesi ve göçlerle birlikte kentlere yığılmış, eğitimsiz ve niteliksiz olması nedeniyle de daha çok konfeksiyon ve hizmet sektörü gibi uzun ve yorucu çalışma saatlerine rağmen hiçbir sosyal güvenceye sahip olmaksızın boğaz tokluğuna çalışmaya başlamıştır. Kadınların işgücüne katılımının giderek düşüşündeki temel nedenlerden biri de cinsiyete dayalı işbölümü ve bu işbölümünü her gün yeniden üreten kapitalist sistemdir. Ucuz emeğe ihtiyacı olduğunda kadınları ve çocukları emmeye göre kurgulanmış sistem, kriz dönemlerinde en kolay onlardan vazgeçer ve kapı önüne ilk onları koyar.

Çalışıyorsanız...

"Büyük bir otomotiv firmasıyla yaptığım görüşmede işe alınacakmışım gibi bir hava yaratıldı, sonra da özel hayatımla ilgili 'Evlenmeyi düşünüyor musunuz, nişanlı mısınız' gibi sorular soruldu. Bu soruların altından 'Size yatırım yapacağız, yurtdışına eğitime göndereceğiz, sonra evleniyorum diye ayrılabilirsiniz, bunu göze alamayız' açıklaması çıktı. Çünkü erkekler evli de olsa, bekâr da olsa her yere gider, kadın da onun peşinden gider, diye düşünüyorlar."

Kadınların çalışma nedenleri arasında 'ekonomik zorunluluk' ve 'aileye katkı' şeklinde özetlenen nedenler yüzünden, kadının ekonomik koşullarının uygun olması

durumunda çalışma yaşamından çekileceği görüşü yaygındır. Yani kadınlar, özellikle de eğitilmiş kadınlar uzun vadede “yatırım yapılacak”ları durumlarda kesinlikle herhangi biçimde risk almaya değer görülmezler.

Kadınlar, -eğitilmiş olsun eğitilmiş olsun- evde anne olması, işgücünün ertesi gün için yeniden üretiminin sağlanmasından birinci derecede sorumlu tutulması, bunun için mutfaktan çamaşıra, temizlikten yaşlı ve çocukların bakımına kadar sırtında yüzyılların geleneksel-manevi iş yükünü taşıması istenen varlıklardır. Hele bir de çalışıyorsa, bütün bu işleri yapmak zorunda olduğu gibi, işinin gerektirdiği bütün sorumlulukları da aynı şekilde eksiksiz yerine getirmesi istenir. Cinsiyete göre ev içi yeniden üretim faaliyetlerine ayrılan zamana ilişkin veriler, “çalışan kadınların bu faaliyetlere günde ortalama 2 saat 43 dakika ayırdığını, buna karşın erkeklerin 45 dakika ayırdığını” ortaya koyuyor. Ücretli bir işte çalışmayan kadınlardan “yüzde 23.6’sı çalışmama nedenleri arasında ‘küçük çocuklara bakma zorunluluğu’nu gösterirken, yüzde 18.2’si ‘ailedeki erkeklerin izin vermemesi’ni, yüzde 18’i ise ‘iş bulamama’yı” göstermiştir.

Kadınların toplumsal yaşamda kendilerini varetmeleri ve potansiyellerini açığa çıkarmaları için her aşamada aşmaları gereken eşikler çok fazladır. “Kadın sadece fizyolojik olarak kadın değildir, toplumsal olarak da kadın olmak öğrenilir.” Yüzlerce yıllık gelenekler, yazılı-yazısız yasalar, toplumsal kültür-eğitim ve alışkanlıklar, cinsiyetçi bakış açıları ve taşlaşmış değer yargıları kadına biçilen rolü ve bunu onun da içselleştirip yeniden üretmesini adeta koşullar niteliktedir.

İşe almada ve işte ayrımcılık

“İnternetteki bir iş ilanında pekçok özelliği olan bir gıda mühendisi aranıyordu. Başvuran kadın arkadaşına bütün özelliklere sahip olduğu halde, makinelerle çalışılacağı için erkek eleman arandığı söylendi. Mühendisseniz zaten makinelerle çalışmayı göze almışsınızdır. Ayrıca makine kullanmak için kas gücü gerekmiyor, makineler bu yüzden var!”

İşe almada ayrımcılık vardır ve bu iş yaşamında da çeşitli görünümde altını sürer. “Erkek mesleği sayılan, inşaat, maden, petrol gibi mühendislik alanlarında, inşaat teknikerliğinde diplomalı kadınlar ya işe alınmayarak ya da masa başında çalışmaya zorlanarak ayrımcılığa uğramaktadırlar. Örneğin, 2002-2004 yıllarında Devlet Personel Başkanlığı’na yayınlanan işe yerleştirme tercih kitapçıklarında Maden Tetkik Arama ve Devlet Su İşleri gibi kuruluşlarda işe girecek bazı mühendisler için ‘erkek’ olma şartına yer verilmiştir.”

Bir iş ararken de, işe girdikten sonra da bu zahmetli

“serüven” devam eder gider. Kadınlar için kimi şeyler ya kısıtlanmış ya da yasaklanmıştır; kimi şeyler kadına yakıştırılmaz! Erkeklerden farklı olarak kadınlar çalışma yaşamında bir dizi engelle karşılaşır. Kadın oldukları için aşağılanma ve dışlanmayı, bilgi ve yeteneklerine güvenilmemesini, taciz ve istismarı bunların başında sayabiliriz. “...Cinsiyet klişeleri ve cinsiyete göre belirlenmiş işler, çalışma yaşamında kadınlar için engeller yaratmaya ve bu kalıpları korumaya yönelirler. Kadınlar istihdamda fırsat eşitliği yaratmada başarılı olmak bakımından bu engellere karşı koymak durumundadırlar. Bu engellerin ilki; tarihsel istihdam alışkanlıkları nedeni ile yüksek prestijli işlerin çoğunun erkeklerce işgal edilmiş olmasıdır. İkincisi; cinsiyet kalıpları ve cinsiyete göre belirlenmiş işler nedeniyle pekçok kadının erkeğe özgü olduğu düşünülen işler konusunda cesaretinin kırılmasıdır. Bunları aşip erkek işi olduğu düşünülen işlere girebilmiş kadınlar ise, dişil özelliklerinden dolayı kendilerine karşı cinsiyet kalıpları yaratılmaktadır. Bu kadınlar, ücretlerinin, başarılarının veya potansiyellerinin değerlendirilmesinde önyargılarla karşılaşmaktadırlar.” (Ruble, 1984)

Hayatın her alanında olduğu gibi iş yaşamında da kadınla erkek arasındaki eşitsizlik çarpıcıdır. Kafanızı nereye çevirirseniz çevirin kadınla erkeğin farklı ücretlendirildiğini görürsünüz. Üstelik bu fark derinleşerek devam etmektedir. Eşit değerdeki işe “eşit ücret” ilkesi uygulanmamakta, bu farklılık yüzde 40’lara kadar ulaşmaktadır.

Değiştirme cesareti

Tarlada, evde ücretsiz köle, işyeri denilen izbelerde, fabrikalarda, masabaşlarında sadece ücretli köle olarak değil, “kölenin de kölesi” olarak ömür tüketen kadınlar kırılı törpülüne yollarına devam ediyorlar. Emek yoğun sektörlerde üç kuruşa talim ediyorlar. Onların görünmeyen ev içi emeği, patronlara işçilerin ücretlerini ucuza getirme olanağı sağlıyor. Onların ucuz emeği sayesinde işçi ücretleri bastırıldıkça bastırılıyor. Onların her an elinin altında olması sayesinde egemenler işsizlik kırbacını daha pervasızca şaklatabiliyor.

“Eğitilmiş” kadınlar, ömürlerinin en az 13-15 yılını eğitime harcadıktan sonra dahi ortalama 8 yıldan fazla çalışma imkanı bulamıyorlar. Kendilerini kuşatan gerici gelenekler, alışkanlıklar ve önyargılarla hayalleri ve insanca varolma özlemleri arasındaki sıkışmayı yaşıyorlar. Aşağılanma, ayrımcılık, taciz ve değersizleştirme dalgalarıyla neredeyse her gün boğuşa boğuşa ilerlemeye çalışıyorlar. Kendilerine duydukları güven aşındırılmaya, cesaretleri kırılmaya, insanca yaşam umudu karartılmaya bakılıyor. Buna rağmen kadınlar “Varız” diyorlar ve varolmanın savaşını veriyorlar!

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Pekin deklarasyonu kadına yönelik şiddeti şöyle tanımlar: "kadınlara yönelik şiddet terimi, kadının fiziksel cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her tür şiddet anlamına gelir "Kadınlara yönelik şiddet, kadınların insan haklarını ve temel özgürlüklerini kullanmalarının önünde engel oluşturur. Kadın haklarını ihlal eder.

Kadına yönelik şiddetin biçimleri şunlardır: — Dayak dahil aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel, ve psikolojik evdeki kız çocukların cinsel istismarı, zorla evlendirme ve bununla bağlantılı şiddet, evlilikte tecavüz, kadın sağlığına zarar veren kadın sünneti ve diğer geleneksel uygulamalar.

— Tecavüz, cinsel taciz, toplum içinde meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik şiddet,

— Nerede olursa olsun devletin yürüttüğü veya göz yumduğu fiziksel cinsel, psikolojik şiddet, töre cinayetleri.

— Savaşlarda silahlı çatışma durumunda kadının insan haklarının ihmal edilmesi,

— Zorla kısırlaştırma ve düşüğe zorlanma, zorla doğum kontrol uygulaması, kız bebeklerin öldürülmesi

Cinsiyetçi erkek egemen sistemin en acımasız yüzü kadına yönelik şiddettir. Kadına yönelik şiddet, siyasal, toplumsal ve etnik değişkenlerden kısmen özerk olarak tüm kadınları ilgilendiren ortak ve ana sorundur. Kadının en temel kişilik haklarının beden ve zihinsel bütünlüğünün çeşitli biçimlerde ihlal edilmesi ve kadınların devamlı bu tehdit altında yaşamaları eşit ve özgür bir topluma ulaşma yolunda en önemli engeldir. Bununla mücadele özgür, demokratik ve eşitlikçi bir toplum için mücadele eden sendikaların ana görevidir.

Kadına yönelik şiddet erkeklerle kadınlar arasındaki eşit olmayan tarihsel güç ilişkilerinin bir sonucudur. Küresel düzeyde kadına yönelik şiddet özellikle ekonomik, siyasal ve etnik sorunlarla iç içe geçerek artmaktadır. Ev içi şiddet, cinsel taciz ve istismar, savaş dönemlerinde sistematik tecavüzler hala evrenselliğini koruyarak milyonlarca kadının ortak kaderi olmaya devam ediyor. Fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet çoğunlukla, gelenek ve görenekleri temel özgürlüklere saygının üzerinde tutan devletler tarafından işlenir. Veya hoş görülür. Dünyanın her yerinde her yaşta kadın ve genç kızlar namus adına katlediliyor. Özellikle Irak, Ürdün, Türkiye ve Pakistan da işkence ve öldürmeyi içeren namus cinayetleri, gelenekler haklı gösterilerek yasalarca destekleniyor.

Kadınların fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne saygı

göstermeden, kadın erkek eşitliği sağlanmadan ve yeryüzündeki kolektif servet eşit olarak dağıtılmadan kadına yönelik şiddet önlenemez. Dünyanın her yerinde şiddetin ve yoksulluğun olmadığı yeni bir dünya kurmak için direnen kadınlarla birlikte mücadele etmek zorundayız.

NEDEN 25 KASIM KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI ULUSLARARASI DAYANIŞMA GÜNÜ

1981 yılında Kolombiya'nın başkenti Bogota'da toplanan Birinci Latin Amerika ve Karayipler Feminist Kongresi, 25 Kasım'ı Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü olarak ilan etti. Trujillo diktatörlüğüne karşı muhalif bir hareketin üyesi olan Minerva, Maria Teresa ve Patria Mirabel kız kardeşler 25 Kasım 1960 tarihinde cezaevindeki eşlerini ziyaret ettikten sonra suikaste uğradılar. Cinayetin üzerinden 40 yıl geçtikten sonra 25 Kasım 2000 tarihinde, Mirabel kız kardeşlerin cesetleri nihayet doğdukları kasabaya getirilerek gömülebildi.

İlan edildiği yıl olan 1981 den bu yana, 25 Kasım, *Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı Eylem Günü* olarak kabul edildi. Dünyanın her yerinde yüzlerce kadın örgütü kadınlara ve kız çocuklara yönelik şiddete son verilmesi ve her tür şiddetten uzak yaşama hakkına saygı gösterilmesi için eylemler etkinlikler düzenlediler. Bu kampanyalar sonucu 1999 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 25 Kasım'ın BM Takviminde resmi bir tarih olarak yer alması kabul edildi.

EKMEK VE GÜL

*Yürüyoruz yürüyoruz, günün aydınlığında
Donuk fabrika bacalarına, yoksul mutfaklara
Çarpıyor sesimiz ve birden parlayan
Bir ışık gibi ulaşıyor insanlara
"Ekmek ve gül! Ekmek ve gül!"*

*Yürüyoruz yürüyoruz, erkekler için de yürüyoruz
Çünkü hâlâ bizim oğullarıdır onlar
Ve biz hâlâ analık ederiz onlara
En zorlu iş, en ağır emek
Ve çalışmak doğuştan mezara dek
Ve böyle sürüp gitsin istemiyoruz
Yaşamak için ekmek
Ruhumuz için gül istiyoruz!*

*Yürüyoruz yürüyoruz kol kola
Saflarımızda ölüp gitmiş arkadaşlarımız
Ve türkümüzde onların kederli "Ekmek!"
çığlıkları*

*Çünkü bir köle gibi çalıştırıldı onlar
Sanattan, güzellikten, sevgiden yoksun
Biz de bugün hâlâ onların özlemine haykırıyoruz
İş ve ekmek istiyoruz
Ama gül de istiyoruz*

*Yürüyoruz yürüyoruz, yan yana, güzel günler
adına
Kadınız, insanız, insanlığı ayağa kaldırıyoruz
Paydos bundan böyle köleliğe, aylaklığa
Herkes çalışsın, bölüşülsün kardeşçe, yaşamın
sundukları
İşte bunun için yükseliyor yüreklerimizden
Bu ekmek ve gül türküleri
Ve yineliyoruz hep bir ağızdan
"Ekmek ve gül! Ekmek ve gül!"*

*James OPPENHEİM
Çeviri: Metin DEMİRTAŞ*

HERKESE İŞ
ÇOCUĞUMUZA EKMEK
RUHUMUZ İÇİN GÜL
İSTİYORUZ

SEMPOZYUM

YOK EDİLEN

Ayrımcılık
DEĞİL
HAKLARIMIZ

SEÇENEĞİMİZ VAR!

15-16 Mart 2008

Eğitim Sen Genel Merkezi Konferans Salonu
Cinnah Cd. Willy Brant Sk. No:13 Çankaya/Ankara

BİZ İSTERSEK

Önce kendi içimizdeki duvarları yıkabiliriz.

BİZ İSTERSEK

Yaşamın her alanında karşılaştığımız eşitsizliklerin kaynağını sorgulayıp , örgütleyebiliriz.

BİZ İSTERSEK

Başka bir dünya yaratabiliriz

İŞTE O ZAMAN

GELECEK ELLERİMİZDE YÜKSELECEKTİR.

TEHLİKEYE ATILMADIKÇA YARIŞI KAZANABİLMEK,

MÜCADELEYİ GÖZE ALMADIKÇA DA ZAFERİ ELDE ETMEK MÜMKÜN DEĞİLDİR.

YAŞASIN 8 MART

ÜYE OLALIM, ÜYE YAPALIM

ÖRGÜTLÜ TOPLUM ONURLU YAŞAM İÇİN

BTS

